

Total number of printed pages-11

63/1 (Sem-4) GE4/DSC1D/
EDNHG4046/EDNRC4046

2024

EDUCATION

Paper : EDNHG4046/EDNRC4046

(Environmental and Population Education)

Full Marks : 80

Pass Marks : 32

Time : Three hours

**The figures in the margin indicate
full marks for the questions.**

1. Choose the correct answer from the following : **(any six)** 1×6=6

সঠিক উত্তরটো বাছি উলিওরা : (যিকোনো ছয়টা)

(a) 'World Environmental Day' is celebrated on

‘বিশ্ব পরিবেশ দিবস’ পালন করা হয়

(i) 8th June

৮ জুন

(ii) 6th June

৬ জুন

Contd.

(iii) 5th June

৫ জুন

(iv) 10th June

১০ জুন

(b) 'National Forest Day' is celebrated on

'ৰাষ্ট্ৰীয় বন দিৱস' পালন কৰা হয়

(i) 11th September

১১ চেপ্তেম্বৰ

(ii) 11th October

১১ অক্টোবৰ

(iii) 11th November

১১ নবেম্বৰ

(iv) 11th December

১১ ডিচেম্বৰ

(c) The first National Seminar on Population Education was held in

জনসংখ্যা শিক্ষাৰ ওপৰত প্ৰথম ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ৰ
চেমিনাৰখন অনুষ্ঠিত হৈছিল

(i) Delhi

দিল্লী

(ii) Mumbai

মুম্বাই

(iii) Kolkata

কলকাতা

(iv) Chennai

চেন্নাই

(d) The word 'Environment' is derived from which language ?

'পৰিবেশ' শব্দটো কোন ভাষাৰ পৰা উৎপত্তি হৈছে?

(i) French

ফৰাচী

(ii) Latin

লেটিন

(iii) Greek

গ্ৰীক

(iv) English

ইংৰাজী

(e) The causes of population explosion is

জনসংখ্যা বিস্ফোৰণৰ কাৰণ হ'ল

(i) Illiteracy

নিৰক্ষৰতা

(ii) Poverty

দৰিদ্ৰতা

(iii) Lack of awareness

সচেতনতাৰ অভাৱ

(iv) All of the above

ওপৰৰ আটাইকেইটা

(f) The disease which is not caused by water pollution is

তলত উল্লেখিত বেমাৰসমূহৰ পানী প্ৰদূষণৰ কাৰণে কোনটো বেমাৰৰ কাৰণ নহয়

(i) Cholera

কলেৰা

(ii) Typhoid

টাইফয়েড

(iii) Asthma

এজমা

(iv) Diarrhea

ডায়েৰিয়া

(g) Which of the following plays a role in creating environmental awareness ?

পৰিৱেশ সচেতনতা অনাত-তলৰ কোনটোৰে ভূমিকা পালন কৰে?

(i) NGO

বেচৰকাৰী সংস্থা

(ii) Teacher

শিক্ষক

(iii) Mass-Media

গণমাধ্যম

(iv) All of the above

ওপৰৰ আটাইকেইটা

(h) 'World Population Day' is observed on

'বিশ্ব জনসংখ্যা দিৱস' উৎযাপন কৰা হয়

(i) 8th July

৮ জুলাই

(ii) 7th July

৭ জুলাই

(iii) 10th July

১০ জুলাই

(iv) 11th July

১১ জুলাই

(i) 'International Literacy Day' is observed on

'আন্তর্জাতিক সাক্ষৰতা দিৱস' পালন কৰা হয়

(i) 8th September

৮ চেপ্তেম্বৰ

(ii) 8th October

৮ অক্টোবৰ

(iii) 10th September

১০ চেপ্তেম্বৰ

(iv) 8th November

৮ নবেম্বৰ

(j) Tbilisi Conference was held in

বিৰ্লিছি সন্মিলনখন অনুষ্ঠিত হৈছিল—

(i) 1977

১৯৭৭ চনত

(ii) 1987

১৯৮৭ চনত

(iii) 1988

১৯৮৮ চনত

(iv) 1978

১৯৭৮ চনত

2. Answer the following questions : (any five)
2×5=10

যিকোনো পাঁচটাৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) What do you mean by environment?

পৰিবেশ বুলিলে কি বুজা?

(b) Write two objectives of Environmental education.

পৰিবেশ শিক্ষাৰ দুটা উদ্দেশ্য লিখা।

(c) What do you mean by population education ?

জনসংখ্যা শিক্ষা বুলিলে কি বুজা?

(d) Mention *two* consequences of population growth on natural resources.

জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ ফলত প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ ওপৰত প্ৰভাৱ পৰা দুটা পৰিণাম উল্লেখ কৰা।

(e) Mention *two* types of environmental degradation.

পৰিবেশ অৱনমনৰ দুটা ভাগ উল্লেখ কৰা।

(f) Mention *two* problems of population growth.

জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ দুটা সমস্যা উল্লেখ কৰা।

(g) Mention *any two* policies adopted by the Government of India, regarding population control.

জনসংখ্যা নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে ভাৰত চৰকাৰে গ্ৰহণ কৰা যিকোনো দুটা নীতি উল্লেখ কৰা।

3. Answer **any six** from the following : $5 \times 6 = 30$
যিকোনো ছয়টাৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) Write briefly about the nature of environmental education.

পৰিবেশ শিক্ষাৰ প্ৰকৃতিৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা।

(b) Write a short note on 'components of environment'.

'পৰিবেশৰ উপাদানসমূহৰ' ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।

(c) Briefly write the role of Non-formal education in creating environmental awareness.

পাৰিপাৰ্শ্বিক সজাগতা সৃষ্টিত অগতানুগতিক শিক্ষাৰ ভূমিকা চমুকৈ লিখা।

(d) Mention the objectives of population education.

জনসংখ্যা শিক্ষাৰ উদ্দেশ্যসমূহ উল্লেখ কৰা।

(e) How is population growth related to socio-economic development?

জনসংখ্যা বৃদ্ধি কেনেকৈ আৰ্থ-সামাজিক বিকাশৰ লগত সম্বন্ধিত?

(f) Mention the major characteristics of quality of life.

জীৱনৰ গুণমানৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্যসমূহ উল্লেখ কৰা।

(g) What are the causes of environmental degradation ?

পৰিবেশ অৱনমনৰ কাৰণসমূহ কি কি?

(h) Write the role of environmental education for sustainable development.

বহনক্ষম বিকাশৰ বাবে পৰিবেশ শিক্ষাৰ ভূমিকাৰ বিষয়ে লিখা।

(i) Mention the objectives of environmental education in higher level.

উচ্চ শিক্ষাত পৰিবেশ শিক্ষাৰ উদ্দেশ্যসমূহ উল্লেখ কৰা।

(j) Write a short note on the 'Role of NGO's in creating environmental awareness'.

'পৰিবেশ সচেতনতা সৃষ্টি কৰাৰ ক্ষেত্ৰত NGO-ৰ ভূমিকাৰ' ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।

4. Answer **any two** from the following : $10 \times 2 = 20$

যিকোনো দুটাৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) What are the sources of 'environmental education' at formal education? How can environmental education be imported at primary level? $5+5=10$

আনুষ্ঠানিক শিক্ষাত 'পৰিবেশ শিক্ষা'ৰ উৎসসমূহ কি কি? শিক্ষাৰ প্ৰাথমিক পৰ্যায়ত পৰিবেশৰ শিক্ষা কেনেদৰে দিব পাৰি?

(b) Discuss the scope of population education.

জনসংখ্যা শিক্ষাৰ পৰিসৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

(c) Illustrate the effects of environmental degradation on human life.

মানব জীৱনৰ ওপৰত পাৰিপাৰ্শ্বিক অৱনতিৰ প্ৰভাৱসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

(d) Discuss the role of Teacher in creating awareness on population problem.

জনসংখ্যাৰ সমস্যাৰ ওপৰত সচেতনতা সৃষ্টিৰ ক্ষেত্ৰত শিক্ষকৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা।

5. Answer **any one** of the following : 14

যিকোনো এটা উত্তৰ কৰা :

(a) Discuss the objectives and scope of environmental education.

পৰিবেশ শিক্ষাৰ উদ্দেশ্য আৰু পৰিসৰ আলোচনা কৰা।

(b) What do you mean by quality of life? How population growth is related to quality of life? $2+12=14$

জীৱনৰ গুণমান মানে কি বুজা? জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ লগত জীৱনৰ গুণমান কেনেকৈ সম্বন্ধিত?

(c) Discuss the ways and means of creating environmental awareness through formal education.

আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ জৰিয়তে পাৰিপাৰ্শ্বিক সজাগতা সৃষ্টিৰ উপায়সমূহ আলোচনা কৰা।